

forskning.no

Kultur

Helse

Miljø

Samfunn

Teknologi

Naturvitenskap

Blogg

Meninger

ANNONSE

ANNONSE

- en blogg fra botanikere ved Norsk institutt for naturforskning
Plantepressa

ANNONSE

Ut på tur i sårbar natur

PUBLISHED May 24. 2018

ANNONSE

Det gir masse glede å være på tur. Og kanskje blir gleden enda større dersom man vet at aktiviteten ikke skader planter og dyr. (Foto: Odd Inge Vistad)

Vi går på tur som aldri før. Tramper oss over myrer, gjennom skoger og opp på fjelltopper. Tåler naturen all denne aktiviteten? Det har vi laget en metode for å måle.

Skrevet av Dagmar Hagen og Marianne Evju

Det er et nasjonalt mål i Norge at folk skal opp av godstolen og ut på tur. Gjerne i naturen. I 2015 kom det ei Stortingsmelding om friluftsliv. Det står det at regjeringen vil prioritere bedre tilrettelegging for friluftsliv i nasjonalparkene, også for å ivareta reiselivet og verneverdiene. Det skal dessuten legges til rette for økonomisk utvikling og næringsutøvelse i tilknytning til verneområdene. Dette betyr for eksempel bedre muligheter for overnatting og infrastruktur inntil nasjonalparkene, slik at folk lettere kan komme seg inn og oppleve det som områdene kan by på.

Men stopp en halv... Styrer vi mot et problem nå? Nasjonalparker er vernet på grunnlag av spesielle natur- og kulturhistoriske verdier som trenger beskyttelse. Det er ikke gitt at vi både kan tilrettelegge for økt bruk og samtidig ta vare på disse spesielle naturverdiene. Det er med andre ord behov for en mer aktiv forvaltning, der relevant kunnskap om

ANNONSE

ANNONSE

naturverdier og bruk samles, slik at en kan finne gode løsninger som ivaretar flere hensyn.

Det er her vi i NINA kommer inn – vi holder på å lage en metode for å registrere hvor sårbar vegetasjonen og dyrelivet er, slik at de som forvalter verneområdene kan lage gode planer og sette i verk målretta tiltak akkurat der det trengs. Akkurat passe mye styring altså – og akkurat på riktig sted til riktig tid.

Det er to ting som er viktig for å vurdere om et område eller en vegetasjonstype er følsom (sensitiv) for ferdsel: 1. den tåler lite tråkk før det oppstår slitasje, og 2. vegetasjonen bruker lang tid på å vokse opp igjen dersom den først blir ødelagt. Myr for eksempel tåler lite tråkk før det blir stygt og gjørmete. Men dersom bruken stopper, gror det ganske kjapt igjen. En lavrabbe i fjellet tåler egentlig en god del før den blir slitt, men dersom det først oppstår en skade, tar det evigheter før det etableres ny vegetasjon (kanskje skjer det aldri, men skaden blir bare verre over tid

Myr tåler lite tråkk før det oppstår slitasje. (Foto: Dagmar Hagen)

på grunn av erosjon fra vind og vær).

Dersom det oppstår slitasje på rabber i fjellet klarer ikke vegetasjonen å vokse opp igjen på svært lang tid. (Foto: Dagmar Hagen)

Modellen for vegetasjon begynner nå å ta form. Når vi skal ut å registrere sårbar vegetasjon, samarbeider vi med lokale forvaltere som kjenner både områdene og hvordan de brukes. Sammen velger vi ut lokaliteter som har stor ferdsel, eller der det forventes at økt ferdsel kan bli en utfordring i tida som kommer. Så registrerer vi hvor det er spesielt sensitive punkter eller strekninger langs stien, før vi regner ut en sårbarhet for stien basert på hvor mange slike punkter det er og hvordan de er plassert. Når dette gjøres i mange områder, er det mulig å sammenlikne hvor sårbare ulike stier er. Legg på en tilsvarende vurdering av sårbart dyreliv, så har de som forvalter verneområdene et godt grunnlag for å velge hvilke stier som skal tilrettelegges for økt bruk og hvilke som det kanskje ikke bør reklameres for. Det gjør det også enklere å prioritere hvor det skal gjøres tiltak og hva som fungerer best.

For det er jo slik at myra ligger der den ligger og er så blaut som den er, det kan vi ikke gjøre noe med. Men hvordan folk ferdes på myra, går det an å gjøre noe med. Man kan legge stien rundt, eller man kan legge klopper som folk kan gå på. Da tåler myra mye ferdsel uten at det blir stygge spor og uten at naturverdiene på myra går tapt.

Dersom det legges klopper eller stein som folk kan gå på vil myra raskt gro til og folk kommer seg lettere fram. (Foto: Dagmar Hagen)

Vi har vært rundt og testet og utviklet modellen i en rekke verneområder i fjellet, i skogen og langs kysten. I sommer fortsetter vi å teste ut denne modellen i fem nye nasjonalparker. Vi er helt sikkert verdens heldigste botanikere som får shoppe rundt blant verneområder og gjøre feltarbeid i kremen av norsk natur; Jostedalsbreen, Femundsmarka, Vega, Stølsheimen, Nærøyfjorden, Junkerdalen, Rondane, Sølen, Ytre Hvaler, osv. osv.

Det er lett å gå på svaberg og ingen vegetasjon som kan slites. (Foto: Bård G. Stokke)

Dagmar Hagen er restaureringsøkolog og forsker på hvordan ødelagt natur kan repareres – og aller helst hvordan man kan unngå å ødelegge enda mer.

Marianne Evju er planteøkolog med doktorgrad på sauens effekt på fjellvegetasjon.

[Les mer om Sårbarhetsvurdering i norske verneområder her.](#)

NYHETER

PLANTEPRESSA

ANNONSE

OM FORSKNING.NO

forskning.no er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.

forskning.no gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Ansvarlig redaktør / daglig leder:

Nina Kristiansen, tlf 414 55 513

Redaksjonssjef Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567

Annonser: HS Media, Mona Kalvatn, 95 11 92 33

Stillingsmarked: Preben Forberg, 413 10 879

KONTAKT OSS

epost@forskning.no

tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) - ansatte

Besøksadresse:

Sandakerveien 24 C (Myrens verksted), Bygg D3

Postadresse:

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

FØLG OSS

 [@forskningno](#)

 [/forskning.no](#)

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE

Akershus universitetssykehus HF

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF

Forsvarets forskningsinstitutt

Framsenteret

GenØk – Senter for biosikkerhet

Handelshøyskolen BI

Havforskningsinstituttet

Høgskolen i Innlandet

Høgskolen i Molde

Høgskolen i Østfold

NILU - Norsk institutt for luftforskning

NLA Høgskolen

NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk

NTNU

Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse

Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Nasjonalt senter for e-helseforskning

Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge - NUBU

Nofima

Nord universitet

Nordlandsforskning

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Norges Geotekniske Institutt

Norges Handelshøyskole

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Norut

Opplysningskontoret for Meieriprodukter

OsloMet – storbyuniversitetet

PolitiHøgskolen

RBUP Øst og Sør

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

SINTEF

Senter for grunnforskning (CAS)

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Simula Research Laboratory

Statens strålevern

Statped

Sykehuset Innlandet HF

Tannhelsetjenestens kompetansesentre

UiT Norges arktiske universitet

Universitetet i Agder

Høgskulen på Vestlandet

Høgskolen Kristiania

Institutt for samfunnsforskning

KS FoU

Kompetanse Norge

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter

KRUS

Meteorologisk institutt

NIBIO

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning

Norges forskningsråd

Norges geologiske undersøkelse

Norges idrettshøgskole

Norges musikkhøgskole

Norsk Polarinstitutt

Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter

Norsk Utenrikspolitisk Institutt

Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Universitetet i Bergen

Universitetet i Oslo

Universitetet i Stavanger

Universitetet i Sørøst-Norge

Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)

Vestlandsforskning

Veterinærinstituttet

Vitenskapskomiteen for mat og miljø

Østlandsforskning